

MESTO KULTURE V DOMAČI DRUŽBENI IN POLITIČNI ZAVESTI

1. Na kratko, če smo morebiti pozabili: kaj je po vašem mnenju osrednja naloga in vloga umetnosti, medijev in kulture danes, kaj poslanstvo, ki ga mora udeleževati. Nadalje, kaj - v odnosu s tem - je vloga, mesto poslanstvo države in kako se to odraža v vašem programu. *Kultura povezuje državljane Slovenije ter Slovence doma in po svetu – oblikuje našo identiteto, spodbuja ustvarjalnost, pozitivno vpliva na kritično razmišljanje. Ima tudi pomembno gospodarsko funkcijo v kreativni industriji in kulturnem turizmu, kot tudi v mednarodni promociji države. To naj bi bil pomen kulture, seveda pa je realnost v Sloveniji večkrat drugačna. Pogosto se spregleda, da so del kulturnega resorja tudi mediji – izjemno pomembno družbeno področje, saj brez svobodnih in neodvisnih medijev ter njihovega nadzora nad politiko ni mogoče zagotoviti delovanja demokracije.*

2. Ali boste vztrajali, da - če boste del koalicije - je področje kulture v naslednjem mandatu všteto med prioriteta področja razvoja države (med denimo pet razvojnih prioritet)? *Da*

3. Ali si boste prizadevali zagotoviti, da plače in proračunska sredstva za kulturo ne bodo deležni varčevalnih ukrepov, predvsem zaradi povečanja obrambnih stroškov? Ali boste v koalicijskih pogajanjih postavili zaščito proračuna za kulturo kot pogoj za sodelovanje? *Da*

4. Opredelite se do stališča - kultura in umetnost sta bistven del obrambnega sistema Slovenije in skupnega mednarodnega prostora.

Glede obrambnega sistema – neposredno kultura in umetnost nista njegov del, razen v smislu varovanja kulturne dediščine/infrastrukture oz. kulturnih dobrin v primeru vojaških spopadov; posredno pa sta seveda kultura in umetnost lahko del obrambnega sistema v smislu krepitve vzajemnosti družbe, skupnih vrednot in v tem smislu tudi pripadnosti državi; lahko sta tudi propagandno orodje v primeru konfliktov (npr. kreativne industrije - oblikovanje, film); vendar v tej vlogi kulture in umetnosti raje ne bi videli, pač pa obratno v smislu širjenja pacifizma in mednarodne solidarnosti. Da sta kultura in umetnost del skupnega mednarodnega prostora pa je dejstvo.

5. Če upoštevamo, da kulturni sektor ustvari primerljiv delež BDP kot nekatere tradicionalne industrije, ki prav tako prejemajo državne spodbude, ali in zakaj menite, da je prav kultura pogosto predstavljena kot neproduktivna, strošek, ne pa kot razvojno pomemben sektor? *Gre za nerazumevanje vloge kulture v širšem smislu! Kulturna produkcija in kulturna dediščina tudi v ekonomskem smislu predstavljata dobrino oz. korist, zlasti na področju kulturnega turizma, ki je najhitrejša panoga znotraj turizma. Kako boste sistemsko vključili kulturni sektor v razvojne, industrijske in inovacijske politike države? V smislu medresorskega sodelovanja – npr. umestitve kulturne produkcije ter kulturne dediščine v strateško dolgoročno/nacionalno pomembno*

infrastrukturo, ki je predpogoj za razvoj kulturnega turizma s ciljem, da se jo sistemsko podpre tudi z izvenproračunskimi vlaganji.

6. Kakšen je vaš odnos do pogoste dikcije (ki izvira iz tudi retorike predstavnikov politike), ki vodi do zaključkov o delomrznejih, parazitih in podobnih ponižujočih kvalifikacij zaposlenih na področju kulture. Kako boste v politični komunikaciji in javnih nastopih zagotavljali spoštljiv odnos do delavcev v kulturi, do sektorja ter ščitili njun ugled v družbi? *Odločno zavračamo ponižujoče in stigmatizirajoče oznake zaposlenih v kulturi. Takšna retorika je škodljiva, ker spodkopava spoštovanje do dela ljudi, ki pomembno prispevajo k družbenemu, izobraževalnemu in gospodarskemu razvoju. Širšo populacijo je treba osveščati. Mnogo ljudi ne razume prisotnosti in širših učinkov kulture, ker se ne zavedajo, da so npr. že z ogledom filma, ali nakupom izdelka, ki je kulturno-umetniško dizajniran konzumenti kulturne produkcije. Tudi ljudem, ki ne hodijo v gledališče, galerije, muzeje, koncerte ali opero je mogoče predstaviti, da te ustanove/produkcija prinašajo korist tudi za njih. Ljudje, ki jih kultura zanima prihajajo od drugod, tudi iz tujine in uporabljajo vse mogoče storitve v okolju, kjer se kultura dogaja (prenočevanje, gostilniške storitve, prevozi itd.) ter tako prinašajo denar neposredno ponudnikom teh storitev, kot tudi posredno lokalni skupnosti in državi npr. v obliki davkov na promet in ostalih dajatev.*

7. Kateri trije konkretni ukrepi bi po vašem mnenju v naslednjih štirih letih najbolj prispevali k izboljšanju položaja kulture, umetnosti in medijev v družbi?

- Najmanj ohranitev sedanjega deleža za kulturo znotraj proračuna, z uvedbo izvenproračunskih virov in doslednim izvajanjem Zakona o kulturnem evru, kjer se bodo zneski indeksirali

- Krepitev neodvisnih in svobodnih medijev, predvsem z nadzorom nad koncentracijo medijev in preprečevanjem prekarnosti samostojnih novinarjev

- Krepitev avtonomije nevladnega sektorja tudi skozi opolnomočenje Kulturniške zbornice, ki mora dobiti določena javna pooblastila ter postati sogovornik Ministrstvu za kulturo pri tvorbi kulturnih politik in ključnih odločitvah - npr. pri pripravi meril za programske in projektne razpise.

OCENA STANJA IN PRIORITETE BODOČE KULTURNE POLITIKE

1. Ali boste sistemske spremembe, sprejete v zadnjem mandatu (resolucija in akcijski načrt za kulturo, prenova zakonodaje, novi medijski okvir), ohranili in nadgradili ali jih nameravate revidirati, in na podlagi katerih strokovnih argumentov? *Za revidiranje ne vidimo razloga, nadgrajevanje pa je samoumevno, saj to terjajo permanentno spreminjajoče se okoliščine.*

2. Kakšno kulturo, umetnost in njun razvoj želite oz. zastopate: prvenstveno varuhinjo nacionalne identitete ali razvojni, kritični in mednarodno konkurenčni sektor, nekje vmes — in kakšno razmerje boste med identitetno, razvojno in mednarodno dimenzijo kulture konkretno izkazali v proračunu ter zakonodaji? *Menimo, da so vse komponente, ki jih naštevate pomembne. Praviloma jih kultura in umetnost vedno vsebujeta, vprašanje je le, kako se da posamezno komponento izraziti/izpostaviti. Npr. kulturna dediščina ima sama po sebi izrazito identitetno komponento, ki je lahko hkrati razvojna za okolje v katerem se nahaja (kulturni turizem) in je tudi pomembna za mednarodno prepoznavnost.*

3. Opredelite osnovne izzive, priložnosti v navezavi na a) dela in organizacijo Ministrstva za kulturo, javnih agencij in skladov, - *prevetritev sektorjev in optimiziranje delovnih procesov* b) institucij, ki v kulturi in medijih izvajajo javno službo, - *reforma mreže javnih zavodov npr. arhivov* c) poklicnih nevladnih organizacij, ki delujejo v kulturi in medijih – *razmislek o njihovi enoviti zastopanosti prek Kulturniške zbornice* č) ljubiteljskih nevladnih organizacij – *krepitev financiranja z doslednim izvajanjem Zakona o kulturnem evru* d) samostojnih delavcev v kulturi in samostojnih novinarjev, - *nadaljevanje izboljševanja ekonomsko socialnega položaja samostojnih delavcev v kulturi ter izenačitev statusa samostojnega novinarja z samostojnim delavcem v kulturi* e) sindikatov – *odprt dialog* f) občinstev. – *aktivno vzgajanje in spodbujanje občinstva, tudi z uporabo kulturnih vavčerjev za ciljne skupine*

4. Opredelite prioriteta področja kulturne politike, ki jih boste naslovili in ukrepe, ki so vaše zaveze v bodočem mandatu. *Mediji, kulturna dediščina, nevladni sektor – ukrepi, glej zgornje točke.*

5. Kako boste uravnotežili razvoj med prioritetskimi in drugimi področji kulture? *Tako, da ne bo nobeno področje zanemarjeno.*

6. Če kultura za vas predstavlja pomemben del družbenega razvoja, zakaj v vašem volilnem programu ni (bolj) jasno opredeljenih prioritet, ciljev, ukrepov in merljivih zavez na področju kulturne politike? *Menimo, da je vse v programu dovolj jasno opredeljeno. Kako se kulturna politika umešča v vaš splošni razvojni program države? Prioritetno in medresorsko.*

7. Kdo so za vas deležniki, ki vas lahko morajo informirati pri oblikovanju kulturne politike? *Javni zavodi in nacionalke, stanovska društva in zveze, Nacionalni svet za kulturo. Kako jih boste vključili? Menimo, da bi bilo najbolje, ko bi se NVOji artikulirali skozi prenovljeno Kulturniško zbornico v okviru katere bi moral biti tudi Inštitut za kulturne politike. Katere konkretne mehanizme vključevanja boste vzpostavili ali ohranili? Zaenkrat so to dialoške skupine, v bodoče bi to zaokrožili v zgornjem smislu.*

FINANCIRANJE KULTURE, UMETNOSTI IN MEDIJEV

1. Kaj oz. kakšna sta za vas in vašo stranko kultura, umetnost in medijska dejavnost v javnem interesu, ki sta vredni podpore državljanov ter v kakšni obliki (državni proračun, neposredna podpora, davčni ukrepi itn.)? Kaj pa ni vredno omenjene podpore oz. po katerih kriterijih boste določali javni interes na področju kulture in medijev? *Javni interes je opredeljen v veljavnem Nacionalnem programu za kulturo.*

2. Kdo naj oziroma lahko po vašem mnenju in mnenju vaše stranke presoja o razdelitvi javnega denarja? Kje je tu mesto politike, stroke, državljanov? Ali podpirate model neodvisnih strokovnih komisij brez političnega potrjevanja? *Politika (Ministrstvo za kulturo) naj ne odloča o strokovnih vprašanjih in kulturnih vsebinah. Njena naloga je, da skrb za možnosti, tj. infrastrukturo in financiranje, da se kulturni programi in projekti izvajajo. Hkrati pa ima odgovornost, da nadzira, ali se res izvajajo. V komisijah bi zato morali biti tako predstavniki stroke kot politike, oboji seveda kompetentni za svoje področje.*

3. Ali mora proračun ministrstva za kulturo neposredno odražati rast proračuna države, ali in zakaj lahko raste počasneje? *Mora.*

4. Kakšen je primeren letni proračun v okviru Zakona o medijih za financiranje javnega interesa na medijskem področju? Kaj pa letni proračun za sofinanciranje programov in projektov NVO in samostojnih delavcev v kulturi? Socialnih pravic v polju kulture? *V vsakem primeru je sedanje financiranje preskromno. Glede javnega interesa na medijskem področju bi bilo dobro najprej dolgoročno definirati kaj to dejansko je – npr. z nacionalno medijsko strategijo. Brez nje v resnici sploh ne vemo kaj hočemo, kje smo in kako na poti do zelenega napredujemo.*

5. Kako boste spodbudili vlaganje ali pa potrošnjo državljanov v kulturo? *Davčne olajšave, brezplačne vstopnice za ciljne skupine občinstva, znižanje ddd osnove za nakup umetniških izdelkov in literature.* Ali recimo podpirate brezplačne vstopne v muzeje in galerije po vzoru npr. Francije, kjer imajo mladi prost vstop tudi v največje muzeje? *DA.* Ali podpirate možnost posebnih bonov / vavčerjev za kulturo in umetnost za mlade in družine, upokoјence, druge družbene skupine? *Da.* Če da, kakšen model bi zagovarjali in ga nameravate udejanjiti v prihodnjem mandatu? *Enako zgornjemu.*

6. Opredelite tri ukrepe za zagotovitev izvenproračunskih virov, s katerimi boste kot država spodbudili vlaganje v kulturo. *Davčne olajšave za nakup certificiranih umetniških izdelkov in literature; namenski skladi – npr. sklad za obnovo in vzdrževanje kulturne dediščine v katerega vplačujejo vsi gospodarski subjekti v okolici kulturnega spomenika določen promil prihodka, saj dejansko ustvarjajo prihodek zaradi obiska tega spomenika. Davčne olajšave za vlaganja gospodarskih subjektov v ustvarjanje njihovih likovnih zbirk.*

7. Kandidatu/kandidatki, ki poudarja podjetništvo in kreativne industrije: Večkrat ste omenili pomen kreativnih industrij. Kako boste preprečili, da bi ekonomska logika nadomestila javni interes in avtonomijo sodobne umetnosti? Za vse: morajo biti kultura, umetnost in medijska dejavnost podvržena tržni logiki, in če da, do katere mere?

8. Ali podpirate, da se izvajanje obveznega deleža za umetnost razširita na vse posredne in neposredne proračunske porabnike, kadar ti izvajajo investicije? Povejte, zakaj ja ali ne. *Seveda podpiramo. Vsi državni proračunski uporabniki so k izvajanju obveznega umetniškega deleža zavezani po zakonu in bi to že zdaj morali izvajati. Žal Ministrstvo za kulturo tega ukrepa ni nadziralo, oz. zavezance opozarjalo, da so ga dolžni izvajati in je posledično od leta 2017 zelo veliko sredstev, ki bi morala biti namenjena za likovno opremo javnih stavb, ostalo nerealiziranih. Ostaja izziv, kako lokalne skupnosti zavezati k temu, saj je zakonsko določilo za njih trenutno le priporočilo.*

POLOŽAJ POSAMEZNIKOV/POSAMEZNIC, KI DELUJEJO V KULTURI

1. Ali podpirate aktualno sistemsko ureditev statusa samostojnih delavcev v kulturi? Opredelite tri njene pomankljivosti, ki jih boste kot zaveze odpravili v prihodnjem mandatu kot minister ali ministrica za kulturo ali zagovarjali kot stranka? *Do tega se bomo opredelili, ko bomo prišli do dialoga s predstavniki samostojnih delavcev v kulturi.*

2. Opredelite konkretne ukrepe, s katerimi boste spodbudili za izboljšanje delovnih pogojev in okrepili zmožnosti delovanja prekarnih kulturnih delavcev vseh generacij? *V dialogu z njimi detektirati možne ukrepe. Predlagamo, da se dialog vodi strukturirano prek zastopnikov vseh interesnih skupin kulturnih delavcev, kar bi bilo smiselno urediti z opolnomočenjem Kulturniške zbornice.*

3. S kakšnimi spodbudami boste uravnotežili podporo vrhunski produkciji in zagotavljanje širše dostopnosti ustvarjalcev? *S ciljnim programskimi in projektnimi razpisi, katerih vsebina bi bila določena v sodelovanju z dialoškimi skupinami – v prihodnje upamo s Kulturniško zbornico.*

4. Morata biti po vašem mnenju svoboda in avtonomija umetniškega izražanja ter novinarskega zaščiteni? *Absolutno. Če da, katere konkretne varovalke boste uvedli ali okrepili za zaščito pred političnim vplivom? Učinkovita zaščita pred nedovoljeno koncentracijo medijev; preprečevanje prikritega oglaševanja v medijih s strani paradržavnih gospodarskih družb; ureditev statusa samostojnega novinarja analogno samostojnemu delavcu v kulturi.*

5. Opredelite se do instrumentalizacije kulture in umetnosti za namene političnega sporočanja in propagande in cenzure. *Vse kar ste našteali je nedopustno.*

6. Kakšen je vas odnos do zakonske ureditve zagotovitve minimalnega plačila (samostojnih) delavcev v kulturi? *Pozitiven, zagotovitev minimalnega plačila je nujna. Kakšne so po vašem mnenju prednosti ureditve, ki bi jih veljalo krepiti in slabosti, ki jih bi*

bilo potrebno nasloviti? *Potrebno jih je detektirati v dialogu z relevantnimi delečniki – glej zgoraj!*

7. S katerimi ukrepi boste odpravljali negotovosti prekarne narave dela v kulturi? Kako krepili ustrezno socialno zaščito, varovali zdravje ter si prizadevali za ustrezno pokojninsko osnovo vseh delavcev v kulturi? *Nekateri pozitivni premiki so se zgodili v tem mandatu. Glede nadaljevanja – dialog (glej zgoraj)*

8. Kaj boste storili na področju izjemnih pokojnin za umetnike? *V smislu predlaganega Zakona, ki žal lani na referendumu ni dobil ustrezno podporo.*

9. Kakšno je vaše stališče glede nagrad v kulturi in umetnosti pri nas, tudi glede najvišje? *Za vrhunske dosežke je logično, da se podeli temu ustrezna nagrada.*

10. Ali bi podprli vzpostavitev posebnega državnega socialnega sklada za samostojne delavce v kulturi ob izpadih prihodkov? *Vzpostavitev posebnega državnega socialnega sklada za samostojne delavce v kulturi bi lahko služila kot varovalo za prekarne ustvarjalce, ki pogosto nimajo stabilnega dohodka in socialne zaščite. Zato bi o tem veljalo resno razmisliti.*

11. Kako nameravate nasloviti kadrovske izzive, ki (predvsem ko gre za zaposlovanje, profesionalizacijo in usposabljanje) pestijo tako javne zavode kot nevladne organizacije? *Opreделите, tri ukrepe, ki se jih nameravate v prihodnjem mandatu lotiti prednostno, da bi položaj naslovili. Analiza obstoječega stanja. Postavitev standardov za posamezna področja javne službe (npr. arhivi, muzeji, galerije), kar bi lahko služilo kot osnova za nadaljnjo smiselno kadrovsko politiko na ravni države. Razmislek o reformi mreže javnih zavodov na posameznih področjih.*

12. Kandidatu/kandidatki, ki zagovarja reformo javnega sektorja: V svojih nastopih ste napovedali racionalizacijo javnih zavodov. Kako boste zagotovili, da takšni ukrepi ne bodo dodatno poslabšali pogojev za sodelujoče samostojne delavce v kulturi, prvenstveno umetnike? *Racionalizacija ne pomeni zmanjševanje deleža sodelovanja samozaposlenih pri izvajanju njihovih programov, ampak učinkovitejšega poslovanja javnih zavodov.*

INFRASTRUKTURNI POGOJI V KULTURI

1. Infrastrukturne potrebe so po celotnem sektorju dobro izpričane tako v javnem kot nevladnem in samostojnem delavskem segmentu kulture. Navedite največ pet infrastrukturnih projektov, ki jih boste prednostno podprli, in kriterije za njihovo izbiro.

Kriterij je dejansko stanje na terenu, prednostno je treba podpreti:

- *Investiranje v depoje za premično kulturno dediščino, ki jo hranijo arhivi, muzeji, galerije in Zavod za varstvo kulturne dediščine za ustrezno varstvo arhivalij, muzealij, umetniških predmetov in arheologije*
- *Obnovitev SNG Drama*
- *Umestitev za Prirodoslovni muzej, kar je tudi rešitev za prostorski problem Narodnega muzeja Slovenije*
- *Obnova Grada Grm, ki se dobessedno razpada, v njem pa sta v katastrofalnih razmerah nastanjeni enoti Zavoda za varstvo kulturne dediščine in Zgodovinskega arhiva Ljubljana*
- *Investiranje v regionalno kulturno infrastrukturo v smislu decentralizacije – izboljšanja dostopnosti*

2. Menite, da bi bilo pri zagotavljanju potrebne, kulturi in umetnosti namenjene infrastrukture potrebno okrepiti sodelovanja na ravni javno-zasebnih partnerstev ter skupnih vlaganj lokalnih in državnih oblasti? Pod kakšnimi pogoji? Kakšne modele upravljanja teh prostorov zagovarjate? *Primarno zagovarjamo javne investicije tudi v obliki skupnih vlaganj lokalnih in državnih oblasti. Upravljanje je smiselno opredeliti odvisno od specifične situacije.*

3. Opredelite se do stališča: če se prenova infrastrukture financira iz proračuna za kulturo, mora z infrastrukturo upravljati javni zavod ali nevladna organizacija / nevladne organizacije, ki delujejo v polju kulture in umetnosti ter izvajajo kulturne dejavnosti v javnem interesu. Če se s trditvijo ne strinjate, podajte argumente, zakaj temu ni tako. *Strinjamo se.*

4. Ali nameravate podaljšati veljavnost Zakona o zagotavljanju sredstev za določene nujne programe Republike Slovenije v kulturi (ZZSDNPK)? Se strinjate, da mora do sredstev iz naslova zakona dostopati vse nevladne organizacije, ki delujejo v kulturi, tako ljubiteljske kot poklicne? Boste realizirali sklep Nacionalnega sveta za kulturi ter sredstva na tej postavki najmanj podvojili? *Na prvi dve vprašanji je odgovor da. Na zadnje pa – najprej je treba zagotoviti, da se bo zakon vsaj izvajal v obsegu, kot je določeno, vsekakor pa je zneske, ki so bili določeni pred sedmimi leti treba najmanj uskladiti z inflacijo oz. rastjo stroškov.*

5. Ali boste prostore na Metelkovi 6 še naprej namenjali za dejavnosti nevladnih organizacij, ki v javnem interesu delujejo v polju kulture? Boste realizirali preno

stavbe? Vsekakor je treba stavbo renovirati. Ali bo tam Prirodoslovni muzej ali NVO-ji je odprto vprašanje.

6. Se strinjate, da bi morali vsi deležniki, ki v polju kulture upravljajo z javno infrastrukturo, dostopati do javnih namenskih sredstev za hladni pogon te infrastrukture, ki so ločena od sofinanciranja za izvajanje kulturnih dejavnosti? Če da, kako jih boste zagotovili? *V javnih zavodih je to že desetletja sistemsko urejeno – sredstva so ločena na plače, materialne stroške ter investicije in vzdrževanje infrastrukture.*

Pri drugih deležnikih na področju kulture menimo, da bi se morali temu modelu postopno približevati. Pri tem pa je treba upoštevati njihov pravni status, vlogo v javnem interesu ter lokalne okoliščine, zato enotna rešitev za vse ni nujno primerna.

POLICENTRIČNI, OBMEJNI RAZVOJ IN INTERNACIONALIZACIJA KULTURE

1. S kakšnimi ukrepi boste spodbujali dostopnost in razvoj kulturne ponudbe onkraj večjih mestnih središč? Opredelite do tri ukrepe.

- *Izvedba analize o obstoječih mrežah kulturne ponudbe/organizacij v državi*
- *Ustanavljanje javnih zavodov in agencij smiselno po ugotovitvah zgornjega*
- *Določitev obveznosti pri potrjevanju programov javnih zavodov in NVO, da je določen del produkcije potrebno realizirati v okoljih, ki so glede kulturne ponudbe zastopljena*

2. Kako boste zagotovili večjo regionalno uravnoteženost brez ogrožanja stabilnosti v večjih centrih delujočih, razvitih in kakovostnih institucij in organizacij?

Enako zgornjemu

3. Kako boste okrepili dejavnosti in kulturnih deležnikov, ki delujejo v zamejstvu in po svetu, in njihovo povezovanje z matično državo? Katere konkretne mehanizme financiranja ali programskega sodelovanja boste okrepili?

V sodelovanju z matičnimi ustanovami v Sloveniji krepitev kulturnih centrov na Koroškem, v Italiji in na Madžarskem - tudi v obliki postavitve muzejskih oz. etnoloških razstav, ki bodo pričale o zgodovini slovenske narodne skupnosti v teh državah.

4. Kako boste spodbujali kulturno dejavnost manjšinskih in drugih skupnosti, tudi prisilno razseljenih oseb, ki bivajo na področju Republike Slovenije? Kako uravnotežili podporo nacionalni kulturi in kulturni izraznosti manjšinskih skupnosti?

Z doslednim izvajanjem Zakona o uresničevanju kulturnih pravic pripadnikov narodnih skupnosti narodov nekdanje Socialistične federativne republike Jugoslavije v Republiki Sloveniji (ZUKPPNS) in razmislekom o podpori morebitnim kulturnim skupnostim prisilno razseljenih oseb.

5. Opredelite osrednje izzive, s katerimi se slovenske kulturne institucije in organizacije srečujejo v skupnem evropskem prostoru. *Majhnost slovenskega trga in maloštevilnost govorcev slovenskega jezika; projektna nestabilnost in administrativna zahtevnost dostopanja do EU sredstev; Se zavzimate, da se evropska namenska sredstva za kulturo, umetnost in medije povečujejo? Da Kako boste izboljšali uspešnost slovenskih organizacij, ki delujejo v kulturi, umetnosti in medijih pri črpanju evropskih sredstev? Krepitev nacionalnih podpornih točk in svetovalne podpore; pred- in sofinanciranje prijav; spodbujanje mednarodnih partnerstev.*

6. Kako boste povečali prisotnost slovenske kulture v mednarodnem prostoru? Katere tri instrumente kulturne diplomacije boste okrepili? *Krepitev mreže kulturnih centrov, oz. kulturne diplomacije tudi v obliki kulturnih atašejev na posameznih diplomatskih predstavništvi; ciljni programski razpisi za povečanje kulturne prisotnosti na izbranih kulturnih prizoriščih.*

VPRAŠANJA PO KULTURNIH STEBRIH ALI DEJAVNOSTIH

MUZEJI

1. Ali podpirate sprejetje samostojnega Zakona o muzejih? Katere izzive bi z njim naslovili? *Načeloma da, vendar je treba biti previden, Nepremična in premična dediščina sta med seboj povezani, včasih tudi »nerazdružljivo«, v nekaterih primerih pa gre za mejna področja, kot npr. pri arheologiji. Izzivi na področju muzealstva – standardizacija strokovnih postopkov kot npr. inventarizacija, enotnost pri uporabi informacijske opreme in upravljanje z bazami podatkov, standardi materialnega varstva ipd.*

2. Ali menite, da bi moral turizem vlagati v kulturo in prenovo kulturne dediščine? *Vsekakor, osnova za to bi moral biti sklad za vzdrževanje in ohranjanje kulturne dediščine, v katerega bi moral vlagati poleg turizma tudi vsi gospodarski deležniki, ki od kulturnega turizma ustvarjajo dohodek (prevozniki, frizerji, fotografi, organizatorji porok itd.).*

3. Davčna zakonodaja ne spodbuja vlaganje v kulturo in kulturno dediščino. Nujna je prenova sistema in spodbujanje le-tega. Ali boste kaj naredili na tem področju? *Uvedli bomo davčne olajšave za različne oblike vlaganj – od nakupov zasebnikov, do vlaganj gospodarskih družb v kulturo oz. kulturno dediščino.*

4. Potrebna je kampanja za dvig vrednosti kulture in kulturne dediščine v družbi, ki sta pomemben del trajnosti in zelenega prehoda. Kako boste spodbudili manj razmišljanja o stroških in več o učinkih kulture in kulturne dediščine na družbo? *Z osveščanjem o tem kaj kultura sploh je (npr. tudi kulturne industrije kot film, popularni izdelki) ter izpostavljanjem koristi kulture in kulturne dediščine tudi za tiste, ki (mislijo da) je ne rabijo. Tudi če nekdo ne hodi v galerije in na koncerte ima npr. neposredno ali posredno*

korist od kulturnega turizma. Ni naključje, da Mestna občina Ljubljana namenja 11% svojega proračuna za kulturo!

5. Dostopnost muzejev in galerij je velika, saj imamo nizke vstopnine in vsaj 5 dni letno prost vstop. Kako bi zagotovili razmerje med tovrstno dostopnostjo in ustreznim vrednotenjem programov. Kako vzpostaviti smislno razmerje med ohranjanje dostopnosti ter ustreznim financiranjem javne službe, ter pričakovanji ustanoviteljev, da ustanove veliko zaslužijo tudi same, stanje je namreč paradoksalno... Kako to rešiti. *V smislu prejšnjega odgovora. Nesmiselno je pričakovati, da se bodo kulturne ustanove vzdrževale pretežno z lastnimi prihodki, ker to ni njihova primarna naloga. Njihovo delovanje pa je tudi ekonomsko upravičeno, ker posredno vplivajo na potrošnjo, ta pa polni proračune države in lokalnih skupnosti.*

6. Kako nasloviti lahko tudi povsem nepojasnjena razhajanja med plačili za primerljiva delovna mesta znotraj kulture in v primerjavi z drugimi sektorji, na primer šolstvom (od nižjih delovnih mest v javnih službah pa vse do direktorskih)? Zakaj je delo v kulturi tudi v javni sferi vrednoteno nižje? *Težko. To je problem javnega plačnega sistema, ki ga je parcialno težko reševati.*

7. Kako v celotnem javnem sektorju, tudi v kulturi nasloviti problematiko nefleksibilnosti kadrovanja na način, ki bi omogočal ohranjanje in napredovanje kvalitetnih kadrov ter učinkovitost in gibkost javnega upravljanja? *Z učinkovitim vodenjem, ki je pogojeno ustreznimi orodji/pooblastili vodstvenim organom za nagrajevanje in napredovanje.*

8. Kako bi rešili razmerje med javnim in zasebnim v kulturi. Javna služba, ki jo določijo ustanovitelji, je podhranjena, zasebniki pa pravijo, da bi moral javni sektor bolj podpirati NVO in zasebne iniciative. Kako to rešiti? *Potrebno je postaviti realne gabarite. Javni sektor je omejen s kadrovsko sestavo in proračunom. Podobno mora veljati tudi za nevladni sektor. V realnih mejah možnega je potrebno z ustreznimi merili znotraj kulturnega sektorja omogočati tisto kar je nujno/najbolj kvalitetno.*

KNJIŽNICE

1. Kako bo država dolgoročno in sistemsko zagotovila stabilno ter zadostno financiranje splošnih knjižnic, glede na to, da raziskava podjetja Valicon potrjuje njihov izjemen vpliv na posameznika in družbo ter dejstvo, da so najbolj obiskana kulturna institucija v državi? *Z ustreznim financiranjem in kadrovsko zasedbo, vendar je to rešljivo le ob ustreznem sodelovanju lokalnih skupnosti in države.*
2. Če so splošne knjižnice eden redkih preostalih javnih prostorov svobodnega izražanja – nekakšen “Hyde park” Slovenije – kako bo kulturna politika poskrbela, da se bo to njihovo temeljno poslanstvo ohranilo in okrepilo tudi ob širitvi mreže (npr. nova knjižnica v Ivančna Gorica) ter ob vse bolj intenzivnih programskih obveznostih (npr. srečanje potujočih knjižnic v Nova Gorica)? *Enako prejšnjemu.*

AVDIOVIZUALNA PRODUKCIJA

1. Zagotavljanje stabilnosti AV produkcije razumemo kot stabilno financiranje iz proračuna in hkrati uvedbo financiranja iz več virov - morebitno uvedbo novih proračunskih virov (t.i. Netflix tax), pa tudi zunajproračunskih virov, s katerimi močno zamujamo za primerljivimi državami. Kako boste jo boste zagotovili in okrepili v vaši stranki? *Prav s tem kar navajate.*

2. Kako boste slovensko ustvarjalnost in občinstva zaščitili pred tehnološkimi giganti (npr. UI in avtorske pravice), kar je trenutno izredno pereča tema tudi znotraj EU in širše? *Umetna inteligenca in digitalne platforme so lahko razvojna priložnost, vendar le, če spoštujejo avtorske pravice in zagotavljajo pravično nadomestilo za uporabo del. Vztrajati je treba pri AI Act in Direktivi o avtorskih pravicah na enotnem digitalnem trgu, ter zahtevati transparentnost glede uporabe zaščitene vsebin pri treniranju modelov umetne inteligence. Potrebno je podpreti ustvarjalce, zlasti prek kolektivnega upravljanja pravic. Država mora zagotoviti okvir, v katerem so pravila jasna in izvršljiva.*

3. Kako boste zagotovili in/ali ohraniti neodvisnost institucij na področju filma (= samostojnost Agencije SFC, neodvisnost RTV, itd.)? *S stabilnim financiranjem, povezanim z zahtevo po odgovornem, racionalnem in finančno vzdržnem upravljanju javnih zavodov in agencij. Svojo neodvisnost v prvi vrsti krepijo javne institucije s tem, ko vsa profesionalna in poslovna načela dobrega upravljanja dosledno spoštujejo.*

OBLIKOVANJE

Ministrstvo za gospodarstvo in ministrstvo za kulturo na področju oblikovanja ne sodelujeta produktivno. Ali boste kot minister za kulturo spodbudili vlado da ustanovi javno agencijo za oblikovanje oziroma drug učinkovit nacionalni mehanizem, ki bo strateško povezoval kulturo, znanje in industrijo ter omogočil dejanski prehod v gospodarstvo z višjo dodano vrednostjo? *Ta potreba o povezovanju kateri govorite nedvomno obstaja, na kak način se jo da najbolje nagovoriti ostaja odprto. Odvisno tudi od pripravljenosti drugih resorjev. Vsekakor podpiramo!*

ARHIVI

1. Kako boste zagotovili povečanje primerno opremljenih skladiščnih kapacitet za vse večje število arhivskega gradiva? *Z investicijami v gradnjo ustreznih depojev.*

2. Kako rešiti pomanjkanje arhivistov - število zaposlenih je kritično - od arhivov se zahteva vedno več dela z vedno manj zaposlenimi. *Z ugotavljanjem dejanskega stanja arhivske mreže, možnih izboljšav in postavljanjem kriterija dodeljevanja novih delovnih mest, glede na obremenjenost arhivov, ki je lahko precej različna v različnih delih države.*

3. Kako sistemsko spodbuditi permanentno izobraževanje za arhivske vede? *Na to mora najprej odgovoriti arhivska stroka in podati predloge ustreznim resorjem.*

LJUBITELJSKA KULTURA

1. Polje ljubiteljske kulture je gradnik in valilnica vseslovenske kulture, odločevalci so vedno polni lepih besed, nikoli pa se ljubiteljske kulture ne obravnava strateško, kot drugega, vzporednega stebra kulture, sredstev se ne nameni dovolj niti za osnovne dejavnosti, kaj šele za razvojne dejavnosti. Ali nameravate to spremeniti? Se vam zdi sedanje stanje podpiranja ljubiteljske kulture zadovoljivo, oz. ali nameravate podporo v prihodnje zmanjšati ali povečati? *Predvsem je treba dosledno izvajati Zakon o kulturnem evru, ki mora biti nadgrajen z indeksacijo predvidenih zneskov. Preveriti je treba dostopnost do kulturne infrastrukture za potrebe ljubiteljske dejavnosti.*

2. Vprašanje predvsem za SD in Levico: SD v svojem programu obljublja bistveno bolj urejeno (sistemsko) financiranje ljubiteljske kulture, podobno tudi Levica, vendar v okviru širšega področja nevladnih organizacij. Je mogoče računati, da bi se v teh stabilnejših finančnih razmerah lahko okrepilo: - povezovanje ljubiteljske kulture in področja kulturno-umetnostne vzgoje; - pomoč oz. kar sistematično zaposlovanje oz. angažiranje profesionalnih umetnikov ljubiteljskim kulturnim društvom; - povezovanje kulturnih (med njimi tudi ljubiteljskih) izvajalcev na področju funkcioniranja skupnega kulturnega prostora – tudi s Slovenci po svetu.

3. Vprašanje predvsem za kandidata SDS IN Nove Slovenije: Ljubiteljska kultura je praviloma organizirana v nevladnih organizacijah, oz. društvih. Nekateri predstavniki vaših strank so napovedali bistvene restrikcije pri financiranju dejavnosti nevladnih organizacij. Sledilo je nekakšno grupiranje nevladnih organizacij, ki naj bi utrpele redukcije sredstev. Po kakšnih kriterijih ste to selekcijo izvedli?

SINDIKALNO ORGANIZIRANJE

1. Ali boste v mandatu 2026–2030 ohranili postopen dvig plač v javnem sektorju kot je določen z Zakonom o skupnih temeljih sistema plač v JS? *Da*

2. Evropski parlament je prepoznal samozaposlene kot delavce. Ali boste vzpostavili socialni dialog s predstavniki samozaposlenih in jih boste v standardni klasifikaciji uvrstili med delojemalce ter uvedli spremembo v Ajpesu? *Da*

3. Ali boste podprli vzpostavitev stalnega socialnega dialoga med vlado, reprezentativnimi stanovskimi in drugimi mrežnimi organizacijami ustvarjalcev in sindikalnimi predstavniki delavcev v kulturi? *Da*

4. Kako nameravate odpraviti nastala nesorazmerja plač v javnem sektorju po dvižu minimalne plače, ki predstavlja znesek za preživetje? *V dialogu z reprezentativnimi*

sindikati, tudi z ugotovitvijo katera delovna mesta/poklici so deficitarni, oz. ogroženi v smislu, da bodo strokovnjaki/izvajalci zaradi slabega nagrajevanja izginjali.

5. Ali podpirate oblikovanje kolektivne pogodbe za samostojne in druge prekarne delavce v kulturi, ki bi določal minimalne standarde plačil, delovnih pogojev, pravic iz dela in socialne varnosti? *Da*

LITERATURA

1. Vse več kulturnih produktov in umetniških izdelkov, tudi knjig je v celoti generiranih z umetno inteligenco, ne da bi bile kot takšne označene. Lahko gre tudi za knjižno gradivo, ki ne spoštuje jezikovnih in založniških standardov, a jev javnih knjižnicah, ki so največji kupec slovenskih knjig iz javnih sredstev. Avtorji in prevajalci teh knjig, zapisani v kolofonu, prav tako koristijo pravice iz naslova knjižničnega nadomestila. Kako boste dali prednost človeškemu ustvarjanju in zaščitili izvirno in prevodno, pa tudi širšo slovensko ustvarjalnost v luči razvoja generativne umetne inteligence ter jih zaščitili tudi pred tehnološkimi giganti? In obenem, kakšne strategije boste ubrali za zajezitev javnega financiranja tovrstnih izdelkov? *Z obveznim označevanjem vsebin kreiranih z umetno inteligenco in strukturiranjem razpisov, ki bodo tovrstne izdelke izločali. Tehnološke gigante je treba obremeniti s plačilom za uporabo izvirnih del/tekstov, ki jih uporabljajo za plemenitenje svojih podatkovnih baz in »treniranje« umetne inteligence.*

2. Evropska komisija poziva Slovenijo, naj spoštuje pravila EU o avtorskih pravicah, kar bi pomenilo ukinitve obveznega kolektivnega upravljanja avtorske in sorodnih pravic. Na kakšen način nameravate zagovarjati ta vir nadomestila za uporabo avtorskih del? *Temu bomo nasprotovali, saj posega v nacionalni interes ščitenja slovenskega jezika, ki mora ostati prevladujoč, saj brez podpore avtorskih del nacionalna produkcija lahko usiha.*

3. Izšla je zadnja številka revije Dialogi, s tem je izginilo še nekaj plačanih priložnosti za objavo daljših razprav. Kako boste zapolnili vrzel, ki je s tem nastala? *Sicer je slišati, da bo to nadomestila revija Dialog, vendar se bomo ob morebitnem umanjkanju ustrezne revije posvetovali z relevantnimi sogovorniki o ustrezni zapolnitvi vrzeli.*

UMETNOSTNA KRITIKA

1. Ali predvidevate kontinuiran in več let trajajoč razpis sredstev za kritiko umetnosti (npr. likovno, gledališko, intermedijsko, literarno) v tiskanih, digitalnih, splošnih in specializiranih medijih in ali ste pripravljeni po vzoru Javne agencije za knjigo vsako leto razpisati štipendije (delovne, izobraževalne ipd.) tudi za kritike iz vseh področij umetnosti? *Da*

2. Ste seznanjeni, da priložnosti za plačano delo samostojnih teatrologov praktično ni? Kako nameravate izboljšati njihove pogoje za delo? *Z ustrezno dopolnitvijo programskih in projektnih razpisov.*

3. Ali nameravate spodbujati javne institucije, da bi sistematično naročale kritiške odzive na razstave in omogočale javne diskusije med umetniki, kustosi in kritiki? *Da*
4. Ali nameravate podobno kot umetniške rezidence uvesti tudi rezidenčni program za kritike? *Da*
5. Ali bi bila kulturna politika pripravljena finančno podpreti letne nagrade za izjemne kritiške dosežke (nagrado kritiško pero vsako leto podeljuje Slovensko društvo likovnih kritikov brez finančnega pokritja, pravkar je bila vzpostavljena tudi nagrada kritiško sito)? *Da*

MEDIJI

1. Ali vaša stranka podpira trenutni model upravljanja RTVS? *Načeloma da, vendar je videti, da uredniška avtonomija ni vedno zaščitena, kot bi to morala biti.*
2. Ali menite, da so potrebne spremembe zakona o RTVS, ki bi na sistemski ravni omogočale tehnološki in uredniški razvoj medija? *Da.*
3. Ali v vaši stranki zaupate slovenskim medijem? *Kakor katerim in kakor kdaj. Javnim najbolj. Katere spremljate? Načeloma vse.*
4. Boste v prihajajočem mandatu zagotovili primerno in stabilno financiranje javne službe STA? *Da.*
5. Se vam zdijo dezinformacije težava? Če ja, naštejte ukrepe za boj proti dezinformacijam. *Da. Krepitev javnega učinkovitega servisa, regulatorni ukrepi zoper vsebine, ki spodbujajo nasilje in sovraštvo na podlagi širjenja lažnih informacij, programi za osveščanje glede prepoznavanja lažnih vsebin in medijsko opismenjevanje javnosti.*
6. Ali je družbena omrežja in vplivneže treba bolj regulirati? Če da, s katerimi ukrepi oz na katerih področjih? *Da. S tem, da se medijske vplivneže zaveže, da objavljajo popravke in da se vsebine generirane z umetno inteligenco striktno označuje.*
7. Naštetje tri sistemske ukrepe za izboljšanje medijske pismenosti? *Vključitev medijskega opismenjevanja v šolski kurikulum; programi medijskega opismenjevanja odraslih prek knjižnic, medijskih platform, ljudskih univerz, financiranje medijskih vsebin deležnikov, določenih s strani nedvisnih novinarskih društev, ki bi nadzirali in sporočali dejstva glede (ne)resničnosti objavljenih informacij v medijih in na spletu.*
8. Ali boste EU priglasili državno pomoč, po kateri bo "tretji medijski sektor", tj. neprofitni mediji, lahko dostopal do najmanj državne pomoči v intenziteti najmanj 80% vseh upravičenih stroškov? *Da.*

SLOVENSKI JEZIK

1. Se vam zdi, da smo svoj jezik zakonsko dovolj zaščitili, da lahko dolgoročno kljubuje vplivom tujih jezikov? Katere tri ukrepe vrednotite kot prednostne na področju? *Po zatrijevanju znanega jezikoslovca dr. Kozme Ahačiča je slovenski jezik trenutno v izvrstni*

formi in je eden od najboljše stoječih v svetovnem merilu. Gotovo pa bo treba pazljivo slediti razvoju umetne inteligence in s tem povezanimi izzivi ter skrbeti, da slovenščina ostane prevladujoča v naši državi na vseh področjih in na vseh ravneh.

2. Se vam zdi, da smo za zaščito in blagor svojega jezika razvili učinkovita orodja? Opreделите izzive in prihodnje korake. *Enako zgornjemu.*

GLASBA

1. Ali se v primeru prevzema kulturnega ministrstva nameravate zavzemati za močnejše in strukturnejše financiranje glasbenega sektorja v okviru evropskega mehanizma financiranja AgoraEU? *Da*

2. Na kakšen način bi okrepili sodelovanje med Ministrstvom za kulturo in šolskimi ministrstvi za krepitev kulturne vzgoje med mladimi? *Z medresorskim usklajevanjem in dopolnitvijo kurikulumov.*

3. Honorarji za naročanje novih glasbenih del v Sloveniji ostajajo od leta 2009 nerevalorizirani. Kolikor vemo, se s podobnim problemom srečujejo tudi na drugih področjih umetnosti. Na področju glasbe smo bili že leta 2017, v primerjavi z ostalimi evropskimi državami, na repu po višini vrednotenja glasbeno – umetniškega dela, po skoraj desetih letih pa je stanje še bistveno slabše. Kako nameravate nadoknaditi ponižujoč zaostanek od leta 2009 in na kakšen način boste v prihodnje ohranjali primerljivost z Evropo na tem področju. *Z ustrezno dopolnitvijo razpisov za programe in projekte.*

4. Uredba o samostojnih delavcih v kulturi, ki je bila januarja v javni razpravi, je problematično ovrednotila delo ustvarjalcev in zvočnih oblikovalcev na področju glasbe - predvsem je v njej zaznati, da država (pa naj gre za avtorsko delo ali poustvarjanje) večjo težo še naprej daje klasični glasbi v primerjavi z drugo godbo, pogosto pa v obseg ne štejejo nastopi ali avtorski izdelki, ki ne dosegajo arbitrarno določenih in danes pogosto redkih formatov, kot so dolžine nastopov, albumov. Kako in kdaj boste stanje naslovili, da bo kakovostno delo v glasbi ustrezno, pravično in vselej priznано? *Predvsem z ustrezno zastopanostjo deležnikov s področja, ki ga navajate pri sestavljanju programskih in projektnih razpisov.*

5. V evropskem prostoru srednje velike koncertne turneje niso več zgolj kulturni dogodki, temveč del širše ekonomije mobilnosti, turizma, nočne ekonomije in mednarodne prepoznavnosti držav. Države, ki želijo ostati del rednih turnejskih poti, sistematično vlagajo v koncertno infrastrukturo, tehnično konkurenčnost in finančno stabilnost prizorišč. Ali je po vašem mnenju državna odločitev, da Slovenija ne tekmuje za srednje velike evropske turneje, ali pa boste kot predstavniki svojih strank oblikovali jasno nacionalno strategijo, ki koncertno infrastrukturo obravnava kot del gospodarske in kulturne konkurenčnosti države? Če da, kako se bo to konkretno odrazilo v proračunu in

razvojnih dokumentih? *Strategija je nujna, da opredeli dolgoročni javni interes. Šele potem lahko to konkretno opredelimo tudi v proračunu in strateških dokumentih.*

PODPORNO OKOLJE V KULTURI

1. Kakšen je vas odnos do aktualne ureditve spodbud dela nevladnim organizacij, ki v polju kulture in medijev skrbijo za razvoj podpornega okolja in stroke - vsebinskih mrež, stanovskih društev? Kaj so izzivi, prednosti take ureditve, ki jih nameravate nasloviti? *Izzivi so predvsem v dialogu, ki pa mora biti strukturiran na ta način, da bo prenovljena Kulturniška zbornica lahko kot avtonomen predstavnik NVO zastopala vsako področje kulturnega delovanja.*

2. UPRIZORITVENE UMETNOSTI – GLEDALIŠČE

1. Gledališki javni zavodi so v zadnjih 18 letih doživeli občutne krčitve – zmanjševanja programskih sredstev. Če upoštevamo tudi inflacijo, ugotovimo, da so se sredstva realno zmanjšala skoraj za polovico. To zmanjšuje možnost ustreznega honoriranja zunanjih sodelavcev iz vrst samozaposlenih ter še dodatno siromaši razpoložljiva materialna sredstva za izvedbo predstav (scenografije, kostumografije). Plače redno zaposlenih se medtem višajo. Kako boste rešili to zagato? *Z indeksacijo – ustreznim vrednotenjem sredstev za izvedbo programov.*

2. Prenova SNG Drama Ljubljana stoji, ker država ni sposobna zagotoviti veljavnega gradbenega dovoljenja. Dolgotrajno odlašanje kaže na odsotnost jasne odločitve in prevlado političnih ter administrativnih interesov nad stroko. Kdaj bo prenova dejansko izvedena in kdo nosi politično odgovornost za nastalo stanje? *Politično odgovornost nosi tisti, ki je projekt prenove izvajal oz. nadzoroval. Kdaj bo prenova izvedena je odvisno od pripravljenosti vseh deležnikov, da v odprtem dialogu razrešijo nastale spore in nesoglasja v zvezi z izvedbo prenove.*

3. Po mnenju mnogih tujih strokovnjakov je slovensko gledališče eno najbolj unikatnih in zanimivih evropskih gledališč, njegova prisotnost v mednarodnem okolju pa relativno skopa, saj je povezana zgolj s posamičnimi pobudami. Baltske države so npr. v zadnjih dveh desetletjih sistematično vlagale v mednarodno promocijo svojega gledališča – z namenskimi institucijami, showcase dogodki in stabilnimi programi mobilnosti – na ta način ga ni več evropskega festivala brez njihove prisotnosti. Zakaj pri nas na tem področju še vedno prevladuje ad hoc pristop, ki temelji na posameznih iniciativah, ne pa na državni strategiji? Ali in kako (s katerimi mehanizmi in institucijami) boste okrepili področje mednarodne promocije? *Mednarodna promocija mora biti zastavljena na podlagi dolgoročne strategije, ki bo določila kaj je javni interes ter kako se merijo učinke doseganja slednjega.*

UPRIZORITVENE UMETNOSTI - SODOBNI PLES

1. Kako boste zagotovili dolgoročno stabilno financiranje in institucionalni razvoj področja sodobnega plesa, ju krepili (vključno z javnim zavodom za sodobni ples in nevladnim sektorjem)? *Z večletnim programskim financiranjem.*
2. Kako boste zagotovili primerne produkcijske in vadbene prostore za sodobne plesne umetnosti? *V dialogi z deležniki ugotovili, kje je to najbolj potrebno.*
3. Kako boste okrepili mednarodno prisotnost slovenskega sodobnega plesa ter njegovo vlogo v kulturni diplomaciji in mednarodnih sodelovanjih? *V sodelovanju z ministrstvom za zunanje zadeve in diplomatskimi predstavništvi.*
4. Kako boste sodobni ples vključili v medresorske politike (izobraževanje, zdravje, sociala, regionalni razvoj) in izvajanje ciljev trajnostnega razvoja? *Z medresorskim sodelovanjem in vladno usmeritvijo, da vsak vladni resor naredi svoj program za kulturo v katerega bo umestil ustrezne vsebine.*

VIZUALNE UMETNOSTI

1. Ali podpirate uvedbo razstavnine kot obveznega standarda za javne razstavne prostore in ne zgolj za tiste, ki se financirajo iz proračuna MK? *Da*
2. Kakšna je vaša strategija za dolgoročno krepitev javne mreže razstavnih prostorov po vsej državi, tudi zunaj Ljubljane? *Skupaj z deležniki izvesti analizo, kje je to najbolj potrebno.*
3. Kako boste zagotovili večjo vključenost slovenskih vizualnih umetnikov v mednarodne programe ter izboljšali podporo mobilnosti? *S strategijo, ki bo osnova za ustrezno podporo pri prijavi na mednarodne programe.*
4. Kako boste uredili področje avtorskih pravic v vizualnih umetnostih v kontekstu digitalizacije in uporabe umetnih inteligenc (tudi v oziru na pobudo ZDSLJU ustanovljenega Združenje SVA k-o.). *Jasna pravna ureditev uporabe del za umetno inteligenco, z obveznim označevanjem uporabe UI in s podporo pobudi Združenje SVA k.o., ustanovljeni na pobudo ZDSLJU, kot specializirani kolektivni organizaciji za vizualne avtorje.*
5. Kandidatu/kandidatki, ki v programu poudarja decentralizacijo: V vašem programu izpostavljate regionalni razvoj kulture. Kako konkretno boste zagotovili stabilno financiranje nevladnih likovnih centrov in društev zunaj osrednje Slovenije? Ali so stranke pripravljene podpreti sistemsko ureditev problema delovnih prostorov in ateljejev likovnih in vizualnih ustvarjalcev po vsej državi? *Z ustreznim večletnim financiranjem in umestitvijo ateljejev po proučitvi potreb, skupaj z ZDSLJU.*

6. Kandidatu/kandidatki, ki je javno komentiral/-a kulturne politike preteklih let: V preteklosti ste kritizirali razpisne modele financiranja. Kakšen alternativni model predlagate za večletno stabilnost organizacij in društev na področju likovne umetnosti? Ali ste pripravljeni na vrnitev dviga finančnega vložka v podjetjih in delovnih organizacijah iz sedanjih 50 € (omejitev), pri nakupu protokolarnih daril, daril posameznikom ob odhodu v pokoj, rojstnodnevnih daril,..., na prejšnjo raven in na uvedbo posebne izjeme za umetniška dela, ki bi bila izločena iz splošnih omejitev protokolarnih daril in bi bila za vzpodbudo oživitve in dviga trga likovnih umetnin. *Da!*

1. Vzpostavitev transdisciplinarnega umetnostnega področja na Ministrstvu za kulturo je odziv na razvoj sodobnih umetniških praks, v katerih umetnice in umetniki vse pogosteje prečijo ne zgolj meje med umetniškimi disciplinami, temveč tudi meje med umetnostjo, znanostjo, tehnologijo in drugimi resorji. Njihova dela nastajajo v sodelovanju z raziskovalci, humanisti, znanstveniki, inženirji, zdravniki, predstavniki gospodarstva in drugih strok, pri čemer uporabljajo raznolika izrazna sredstva – od analognega in digitalnega zvoka ter performativnih praks do računalniške grafike, gibljivih slik, mehatronike, računalniške komputacije, biologije, kemije in biotehnologije in še bi lahko naštevali- Ob tem se zastavlja vprašanje: Ali postopno opuščanje tradicionalnih, cehovsko vzpostavljenih umetniških področij, kakršna so se oblikovala že v quattrocentu (literatura, slikarstvo, gledališče, glasba), ter praksa številnih evropskih razpisov, ki projektov ne segmentirajo več strogo po umetniških disciplinah, kažeta na potrebo, da tudi v Sloveniji presežemo disciplinarno delitev pri razpisih za sofinanciranje? *Da, vse kaže na to. Vendar je to glede na obstoječi sistem dodaten izziv za strukturiran dialog med NVO in ministrstvom.*

2. Ali bi bilo smiselno razmisliti o modelu, ki umetnicam in umetnikom omogoča prijavo projektov ne glede na uporabljena izrazna sredstva, ki vključuje danes pogostonujno interdisciplinarnost kot pogosti predpogoj za vrhunsko izvedbo sodobnih umetniških del? *Je smiselno.*

3. Ali bi bilo smiselno sistemsko spodbuditi tudi druge resorje (znanost, gospodarstvo, socialo, medicino ipd.), da svojim zaposlenim omogočijo plačano sodelovanje v umetniških projektih? Bi takšna politika lahko dodatno prispevala k razvoju sodelovalne kulture, krepitvi kreativnosti ter večji prepletenosti znanja med sektorji? *Da*

4. Do katere mere in kako je smiselno prepoznati ter zajeti učinke kulture pri naslavljanju sodobnih družbenih izzivov, kot so demografski prehod, porast težav v (duševnem) zdravju v vseh družbenih segmentih, socialna izolacija, ter kako kulturo in umetnost zaščititi pred instrumentalizacijo? *To je predmet širše, vsekakor potrebne razprave med NVO in resornimi ministrstvi.*

5. Se vam zdi, da morajo biti dejavnosti kulturnih delavcev, namenjene holističnemu in komplementarnemu naslavljanju opredeljenih družbenih izzivov sistemsko

financirane? Če da, kako - iz proračunov več resorjev, iz zdravstvene blagajne ipd.? *Vsekakor, da. Gre za širšo problematiko, ki presega kulturni resor.*

6. Ste seznanjeni s model "Umetnost na recept"? Ga načrtujete sistemsko vzpostaviti. *Vredno je obravnave, vsekakor po zgledih iz tujine potrebno začeti z medresorsko razpravo v sodelovanju z NVO-ji, vključiti zdravstvene ustanove in centre za socialno delo.*